డిటెక్షన్

వేదుల మీనాక్షీదేవి

అప్పుడే ఆఫీసునుండి వచ్చిన రావు కాఫీ, టిఫిను పూర్తిచేసి న్యూస్ పేపరు తీసుకుని పడకకుర్చీలో మేను వాల్చాడు. అతడు ఎప్పుడూ ముందుగా క్రీడారంగం చదువుతాడు మొదట.

"లండన్, ఆగస్టు 25 : ఇంగ్లండుపై ఇండియా చారిత్ర్యాత్మక విజయం।

ఓవల్‌లో జరుగుతున్న ఆఖరి క్రికెట్ టెస్ట్‌లో ఇండియా నాలుగు వికెట్ల తేడాతో గెలిచింది. ఇంగ్లండులో ఆ దేశపు జట్టుపై గెల్చుటిదే ప్రప్రథమం. చంద్రశేఖర్ 38 పరుగులకు 6 వికెట్లు పడగొట్టాడు. వడేకర్, విశ్వనాథ్, ఇంజనీర్ బాగా బాట్ చేశారు, ఈ ఘన విజయంతో మొదటిసారిగా రబ్బరు సాధించింది."

ఎంతో ఉత్సాహంతో చదివాడు రావు. రాత్రిళ్ళు రోజూ క్రికెట్ కామెంట్రీ రేడియోలో వింటున్నాడు గతరాత్రి విజయవార్తకూడా విననే విన్నాడు. ఆ సమయంలో నేటి క్రికెట్ అభిమానులందరిలాగే సంతోషంతో గంతులు వేశాడు. అయినా, అదేవార్త పేపర్లో చదువుతున్నప్పుడు విసుగనిపించలేదు. ఆ తరువాత మొదటి పేజీనుండి పేపరు చదవడం ప్రారంభించాడు.

పార్టీ రాజకీయాలు : "1972 లో ఆహారధాన్యాల విదేశీ దిగుమతులకు స్వస్తి—మంత్రి ఆశాభావం" ; "దొంగ

నోట్లు ముద్రిస్తున్న ముఠా అరెస్టు—యంత్రాల స్వాధీనం'': ''ఆంధ్రకేసరి తపాలా బిళ్ళ—శతజయంత్యుత్సవాలలో జారీచేయాలని విజ్ఞప్తి''; ''ఫేర్‌స్టేషన్‌కి శంకుస్థాపన''; ''నిరుద్యోగులైన ఇంజనీర్ల సమస్య''; ''వినుకొండలో మంచినీటి కొరత; ''ఇన్స్పెక్టరింట్లో చోరీ''; ''జగ్గయ్యపేట ప్రాంతంలో చౌకబియ్యం డిపోలు''....

ఈ విధంగా చదువుకుపోతున్న రావు దృష్టి ఒకచోట నిలిచిపోయింది.

''రాణీపేటలో దేవాలయ పునరుద్ధరణ పేరుతో ఒకస్త్రీ చందాలు వసూలు చేస్తున్నట్లు తెలియవచ్చింది. అదంతా మోసం. నమ్మవద్దు'' అని రాణీపేట ప్రజా ప్రతినిధి వ్రాస్తున్నారు.''

ఇంట్లో అందరికీ వినబడేలాగ గట్టిగా చదివా డావార్త.

''ఏవిటి తమ్ముడూ?'' అంటూ గదిలోంచి సావడిలోకి వచ్చాను.

''అక్కా, చూడు యీ ప్రకటన.... ఎంత మోసం....ఎంత సాహసం.... ఒకస్త్రీ ఎందరినో నమ్మించి చందాలు వసూలు చేస్తోందట!'' అన్నాడు ఉద్రేకంగా,

పేపరు తీసుకుని చదివాను. పేపరు తమ్ముడికి యిచ్చేస్తూ ''ఇందులో ఆశ్చర్యపడ్డానికిగాని, ఉద్రేకపడడానికి గాని ఏం లేదు. ఈవిడెవరో దేవాలయ పునర్నిర్మాణమని మంచి సాకుచెప్పింది. రోడ్డుప్రక్క చెట్టుకింద ఎవరో దిక్కులేనివాడు చనిపోయాడు. ఖర్చుకి చందాలడుగుతున్నాం. తలా ఒకరూపాయి యిస్తున్నారు బాబూ. ఆ పుణ్యం మీదే'' అంటారు కొందరు. ''అనాథప్రేత సంస్కారాత్ కోటి పుణ్యఫలం లభేత్'' అన్న వాక్యం రాకపోయినా మొత్తంమీద సారాంశం అదే. ఒకమారు యిలాగ అనివస్తే మీ బావగారు వెళ్ళిచూశారా ప్రదేశం. అక్కడ ఏమీలేదు!

ఇక, ''చెట్టుక్రింద నీళ్లాడిందండి. పథ్యం పెట్టాలి. బియ్యం కావాలనీ, చంటిపిల్లకు ప్రక్కబట్టలు యివ్వండి'' అని కొందరు ముష్టి. ''కొండకు వెడతా''మని కొందరు, ఇందులో ఎందరు కొండకు వెళ్లారో నిజంగా తెలియదు. ''జేబులో పర్సు కొట్టేశారు. రేపు కచేరీ. మృదంగం వాయించాలి. నా ఎడ్రసు యిస్తాను. నాకు టిక్కట్టుకి సరిపోయే డబ్బుయిస్తే చాలు. మనియార్డరు చేస్తాను వెళ్ళగానే'' అని మనల్నడిగితే అతనివూరికి టిక్కెట్టు ఎంతో రైల్వేగైడ్‌లో చూసి యిచ్చాం. మనవాళ్ళందరి పేర్లు, వివరాలతోసహా చెప్పాడు. ఆ నాటికీ ఈ నాటికీ కనబడ్డాడా? డబ్బు పంపాడా? లోకం యిలాగే వుందనుకో. శతకోటి దరిద్రాలకు అనంతకోటి ఉపాయాలు'' అన్నాను.

''ఏయ్!'' అని పిలిచాడు భార్యను. అనగా నా మరదల్ని.

వచ్చి నా ప్రక్కగా నిలబడింది.

ఈ ప్రకటన చూశావా? అని వివరంగా విషయం చెప్పాడు.

"మగవాళ్లింట్లో లేనివేళ వచ్చి ఆడవాళ్ళదగ్గిర పుణ్యం, పురుషార్థం అంటూ నీతులుచెప్పి మోసంచేసేవాళ్ళు చాలా మంది వుంటారు అంతవరకు ఎందుకు? నువ్వు పాతబట్టలకు, జరీకి కొన్న స్టీలు సామాన్లు, ప్లాస్టిక్ సామాన్లు నేనింట్లో లేనప్పుడు కొన్నవే. ఇదీ ఒకరకం మోసమే. వాళ్లు సరిగ్గా పదిదాటాక వస్తారు. మగవాళ్లు ఉద్యోగాలకు వెళ్లిపోతారని వాళ్ళకి తెలుసు.

ఇంతకీ యిప్పుడు నీకు చెప్పదలచినదేమిటంటే దేవాలయంకోసం అంటూ వస్తే దేవుడనే భక్తితో డబ్బు, దస్కం యిచ్చేవు గనుక! నిజమే అయితే యిచ్చినా ఫరవాలేదు. కాకపోతే మాత్రం దొంగలను, మోసకారులను పోషించి; ప్రోత్సహించినవారమౌతాం. తెలిసిందా?" అన్నాడు రావు.

"అలాగే" అన్నది మరదలు.

దూరప్రదేశంలో ఉద్యోగరీత్యా ఉండవలసి రావడంవల్ల తమ్ముణ్ణి చూసి చాలా రోజులైంది. చూడాలనిపించి పిల్లలందర్నీ యింటిదగ్గిర వదిలి నేనొక్కదాన్నీ వచ్చాను. వచ్చి నాలుగురోజులైంది. మరొక వారం, పదిరోజులుంటాను.

వచ్చింది మొదలు మేనల్లుళ్లు రఘు, శీను; మేనగోడళ్లు శశి, సరోజల కబుర్లతోను; తమ్ముడు, మరదల ఆప్యాయత, ఆత్మీయతతోను రోజులు నిముషాలలాగ గడచిపోతున్నాయి.

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం నేనూ, మరదలు చదరంగం ఆడుకుంటున్నాం. టైం మూడుగంటలైంది.

"అమ్మా! ఏమండీ!"

ఎవరో పిలుస్తున్నట్లయింది.

మరదలు వెళ్లి తలుపు తీసింది. నేనూ వెనకే వెళ్లాను.

ఒక ఆమె నిలబడివుంది.

సుమారు 58 సంవత్సరాలుండవచ్చు. చామనచాయ. పొడవైన మనిషి. ఆకుపచ్చ బొద్దంచు తెల్లచీర కట్టుకుంది. వేలుముడి. ముఖాన బొట్టులేదు. చేతిలో సంచి.

"ఎవరమ్మా మీరు? ఎవరు కావాలి?" అంది మరదలు.

"మేము బ్రాహ్మణులం. మా ఊరు రామాపురం. మా ఊళ్లో దేవాలయం లేదు. అమ్మవారి గుడిమాత్రం వుంది. అక్కడివారంతా ఒక చిన్న గుడివుంటే బాగుణ్ణనే కోరికతో వున్నారు. తలొక కొంచం సొమ్మువేసుకుని చిన్న గుడి కట్టించాలనుకున్నారు. ఆ ఊరు చిన్నది కావడంవల్ల, అందరూ భాగ్యవంతులు కాకపోవడంవల్ల ఆట్టే వసూలుకాలేదు. ఆ సొమ్ముతో పునాదులు లేచాయి. అందువల్ల ఏ పుణ్యాత్ములైనా చందాలు యిస్తే పూర్తిచేద్దామని అనుకున్నాం. ఆ పనిమీద నేను తిరుగుతున్నానమ్మా. దైవ

కార్యంగాని నా యింట్లో పెళ్ళికాదు. ఈ సహాయం ఇహపరసాధనం తల్లీ. బాబు గారితో చెప్పి మీకు తోచినంత యివ్వండి. ఇంతా, అంతా అని నిర్బంధంలేదు. "యథాశక్తి" అన్నాడు గాని శక్తికి మించి చెయ్యమని ఆ కృష్ణభగవానుడూ చెప్పలేదు గీతలో" అన్నదామె.

మా కళ్ళ యెదుట వున్న ఆమె "ఫేడవు"టయి, వారంరోజుల క్రితం పేపరులోని ప్రకటన "ఫేడిన్" అయింది!

మరదలు, నేను ఒకరినొకరం చూసుకున్నాం.

విరాళం మాట యెలాగ వున్నా సాటి స్త్రీ....అవేళ ఎండ నిప్పులు చెరుగుతోంది. తిరిగి తిరిగి బాగా బడలినట్లు కనబడుతోంది .... గృహస్థ ధర్మంగా లోనికి రమ్మన్నాం.

చల్లనినీళ్ళతో కాళ్ళు, చేతులు, ముఖం కడుక్కుంది. మంచినీళ్లు త్రాగింది.

"భోజనం యెక్కడ చేశారమ్మా" అంది మరదలు.

"చెయ్యలేదమ్మా" అంది ఆమె.

"అయ్యో" అనిపించింది మనస్సుకి. అప్పటికి మేము భోజనంచేసి, కాఫీకూడా సేవించడం అయింది. వచ్చిన కారణం నిజమవనీ, కాకపోనీ, ఏ దీక్షకైనా ఆకలి సమానమే కదా? అనిపించింది.

"అత్తెసరు వేసుకుంటే మీకేమైనా అభ్యంతరం వుందాండి?" అన్నదామె.

"మహారాజులాగ వేసికోవచ్చు. పెరట్లో కుళాయి వుంది. స్నానం చేసి

రండి'' అన్నాను.

ఆమె స్నానంచేసి వచ్చేసరికి మా మరదలు కుంపటి అంటించి, సోలెడు బియ్యం గిన్నెలో పోసి వుంచింది.

''మా తల్లే. ఎంత ఊహమ్మా నీకు'' అని ఆనందించింది. బియ్యం కడిగి కుంపటిమీద పెట్టింది.

''ఒక్క వంకాయ వుంటే పడె య్యమ్మా'' అన్నదామె.

వట్టి అన్నం యెలాగ తింటుంది. పచ్చడివంటిదేదైనా యిద్దామన్నా ఆచారం వల్ల తింటుందో తినదో. అందుకని రెండు వంకాయలిచ్చాం. కాల్చి పచ్చడి చేసుకుంది. మరదలు యిచ్చిన మజ్జిగ తీసుకుంది. భోజనంచేసి, పెరట్లో తులసి కోటవద్ద చెంగు పరుచుకుని పడుకుంది.

ఇదంతా అయేసరికి అయిదు గంగున కొట్టనే కొట్టింది. రావు ఆఫీసునుండి వచ్చాడు. కాఫీ త్రాగి స్థిమితపడ్డాక వచ్చిన ఆగంతకురాలి గురించి తెలియజేశాం.

రావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. ''ఏమైనా ఇచ్చి పంపారా?'' అన్నాడు.

''తమ్ముడూ! మామూలుగా అయితే నమ్మేవాళ్ళమే. కాని, పేపర్లో విషయం చదివాకకూడా మోనంలో పడతామా? మేం చందా యివ్వలేదు. సాటిజీవుడు. ఆకలిగొన్న ఆమెను చూస్తే జాలివేసింది. ఇంతకీ ఆమే వండుకుంది పాపం. లేవ గానే పంపేద్దాం'' అన్నాను.

తమ్ముడు ఆలోచనలో పడ్డాడు కాస్తసేపటికి తల పంకించాడు.... ''సరే....మురళి యింటికి వెళ్ళి యిప్పుడే వస్తాను....ఆమెను పంపించేయ్యకండి'' అని సైకిల్‌మీద శరవేగాన్ని వెళ్ళి పోయాడు.

నా కర్థమైంది వాడి వుద్దేశ్యం. మురళి, తమ్ముడూ బాల్య స్నేహితులు. సహాధ్యాయులుకూడా. పెద్ద చదువుల రీత్యా వేరైనారు. ఇప్పుడు మురళి పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు అయాడు. ఇటీవల ట్రాన్స్‌ఫరై తమ్ముడు వుద్యోగం చేస్తున్న యీవూరు వచ్చాడు. ఇప్పుడు వెడుతున్న దక్కడికే. అంటే వచ్చిన ఆమె విషయమై రిపోర్టు యివ్వడానికై వుంటుంది.

మా రావు ఈమధ్య డిటెక్టివ్ నవల ఒకటి వ్రాస్తున్నాడు. ఆ సందర్భంగా ఇంగ్లీషులోను, తెలుగులోను వున్న డిటెక్టివ్ సాహిత్యం యావత్తూ కూలం కషంగా చదివి, అర్థం చేసుకున్నాడు. ఆయావిషయాలు నరనరాలూ పట్టేశాయి వాడికి. దానికి తగ్గట్టు దేవాలయ విర్మాణం స్త్రీ పాత్ర విషయంలో ఆ ఆసక్తి యినుమడించింది. బహుశః ఈ విష యంలో డిటెక్షన్ ప్రారంభిస్తాడేమో!

అరగంటలో రావు వచ్చాడు. మురళిని వెంటపెట్టుకునే వచ్చాడు. మురళి పోలీసుదుస్తులలో లేడు. మామూ

యువ

లుగా యింట్లో వుండేటప్పుడు వేసుకునే మామూలు దుస్తులు వున్నాయి.

"ఆమె యెక్కడ?" అన్నారిద్దరూ ముక్త కంఠంతో. చెప్పాం. ఇద్దరూ పెరట్లోకి వెళ్ళారు. మేమూ వెళ్ళాం

ఆమె అప్పుడే నిద్ర లేచినట్లుంది. వాళ్ళని చూపి సంచీ చేత పట్టుకుని ఖంగారుగా లేచి నుంచుంది.

"రామాపురంలో దేవాలయం కట్టించాలని ఆవూళ్లో అంతా గట్టిగా నిశ్చయించు కున్నారట. ఈమె చందాలు కోసం వచ్చారు. తమ్ముడూ" అన్నాను ఆమెను పరిచయం చేస్తూ.

"నమస్కారం బాబూ" అంది ఆమె.

"దొంగదణ్ణాలు." పళ్ళు బిగించి నెమ్మదిగా గొణుక్కున్నట్లున్నాడు రావు.

మురళిని ఆమెకు చూపిస్తూ "ఈయన చాలా భక్తుడు. మీ వూళ్ళో కట్టే దేవాలయం చూడాలనుకుంటున్నాడు. ఏమైనా సహాయం చెయ్యగల సమర్థుడు. జమీందారు బిడ్డ" అని పరిచయం చేశాడు.

"అంతా ఆ స్వామి దయ. కేవలం మానవ మాత్రుల వల్ల ఏమౌతుంది బాబూ? ఆయన డబ్బు ఆయనే సేకరించుకుంటున్నాడు. కాకపోతే వీరు ఈ సమయంలో రావడం ఏమిటి? వారు చూడాలని వుంటే అలాగేవచ్చి చూడవచ్చును. కాని...." అర్థోక్తిలో ఆగింది.

"వేసింది మెలిక. ఏదో వంకతో తనమోసం బయట పడకుండా ముం[illegible] జాగ్రత్తకోసం చూస్తోంది" అన్నా[illegible] మురళితో రావు నెమ్మదిగా.

మురళి ఔనన్నట్లు తలూపి మం[illegible]హాసం చేశాడు.

"ఇంతకీ మీవూళ్లో జరుగుతున్న దేవాలయం బాగుచేయిస్తున్నారా? దే[illegible]లయం కట్టిస్తున్నారా?" అడిగాడురావు.

"దేవాలయం అంటూ వుంటేగా బా[illegible] చెయ్యడానికి? దేవాలయం కడుతున్నారు" అన్నదామె.

ఎంత చమత్కారం! ఊరికొ[illegible] రకంగా చెబుతోందన్న మాట. కానీ[illegible] ఇక యెంతకాలం ఈ నాటకం? అ[illegible] చూద్దాం" అన్నాడు గుసగుస[illegible] మురళితో.

"ఆరు గంటలకు బస్సు వుంది [illegible] వూరికి. మేమూ వస్తాం. మీరు కట్టే [illegible] దేవాలయం చూస్తాం అంటే "కాఫీ" అని ఆగి పోయారేం?" అడిగాడు రావు

"ఇప్పుడు మనం అంతా ఆవూరి వెళ్ళుతాం అనుకోండి. నేను మళ్ళీ ప్రొద్దుటే రావాలి. ఇంకా యీవూళ్లో పనికాలేదు ఒకరిద్దరు తామివ్వదలచిన[illegible] రేపు యిస్తామన్నారు. రానూ పోను నాలుగు రూపాయలు అవుతుంది. [illegible] నాలుగు రూపాయలూ వుంటే ఒకరో[illegible] మేస్త్రీకి కూలి అయినా వస్తుంద[illegible]

మాశాను బాబూ'' అంది.

నేను తెల్లబోయాను. ఇటీవల మేము బోట్ హౌస్ వేయించాం. మే త్రీకి రూ. 5-50 కూలి యిచ్చాం. నాలుగు రూపాయల కెవ్వరూ ఒప్పుకోరు.

ఆ సంగతే ఆమె నడిగాను. "నాలుగు రూపాయల కెవ్వరొప్పుకున్నారమ్మా'' అని.

మా రావు మందహాసం చేశాడు. డిటెక్టివ్ తన అసిస్టెంటుని మెచ్చుకుంటున్న పోజులో.

"అదే తల్లీ విశేషం! ఆ స్వామి పని అనగానే పనివాళ్ళంతా అలాగే చేస్తున్నారు. జరగని వాళ్ళు ఒక రూపాయి తక్కువకు పని చేస్తున్నారు కావాలని. చేతినిండా పని రద్దీవున్న వాళ్ళు రాత్రి వేళ, ఆదివారాలలోను వచ్చి వుచితంగా పనిచేస్తున్నారు. ఇటుక తోలే వాడు వెయ్యి ఇటుక వూరికేనే యిచ్చాడు. మేం కొన్న వాటికి ధర తీసుకున్నా! అలాగే సున్నం, కలపవాళ్ళు కూడా. ఈవూళ్లో ఒక వర్తకుడు 10 సిమెంటు బస్తాలిస్తానన్నాడు రేపు. "గుప్త'' గారు గుడి గోపురం కట్టిస్తానన్నారు. ఈ విధంగా ఎవరికి తోచినది వారు భక్తితో సమర్పిస్తున్నారు బాబూ'' అంది.

"మీకు రేపు ప్రయాణానికి నాలుగు రూపాయలు ఖర్చైనా అందుకు తగిన ప్రతిఫలం వుండకపోదు లెండి'' అంటూ తమ ప్రయాణాన్ని నిశ్చయం చేశారు మురళీ, రావూను.

పావు గంటలో బస్సుకి బైలుదేరారు. ఉదయంవస్తామని చెప్పి వెళ్లారు రావు, మురళీ.

"ఈమె ఎందుకీ మార్గం తొక్కినట్లు! ఆవిడ విషయం పోలీసుల వరకు వెళ్ళింది. ఏం గొడవ పెడతారో! ఏం శిక్ష వేస్తారో పాపం. పైకి మర్యాదస్తురాలులాగే వుంది. అయినా చెప్పలేం. దొంగా మనిషంటివాడే ' అన్నారుకదా. ఏమో....ఏమి జరుగనుందో....

అనుకుంటూ, రకరకములైన ఆలోచనలతో కలత నిద్రే అయింది నాకూ మరదలికీని .

* *

మర్నాటి ఉదయం 9 గంటలకు తమ్ముడు రావు వచ్చాడు.

మురళి అలాగ యింటికి వెళ్లాడట.

ఆఫీసుకి వేళ ఒక గంట వుంది. గబగబా గడ్డంచేసుకుని, స్నానంచేసి, భోజనం ముగించి ఆఫీసుకి వెళ్ళడానికి తయారైనాడు.

రాత్రి సరిగా నిద్రలేనట్లు ముఖం చూడగానే తెలుస్తోంది ఆఫీసుకి వెళ్ళబోతున్నాడు రావు.

అంతవరకు "వాడే చెబుతాడు. అడిగితే విసుక్కుంటాడేమో'' అని అంత వరకు ఏమీ ప్రశ్నించలేదు మేము. ఇక

మనస్సు ఆగలేదు.

"తమ్ముడూ ఆమె సంగతి ఏమైంది? నిజమా? అబద్ధమా? మీరు వెళ్ళాక జరిగిన విషయం చెప్పు" అన్నాను.

రావు ముఖంలో ఏదో చిన్నదనం కనబడింది.

"అక్కా! బస్సు స్టాండుకి వెళ్ళిన పావు గంటలో బస్సు వచ్చింది. మేం ఆ వూరు చేరేసరికి 8 గంటలైంది. మేము బస్సుదిగి ఆమె ముందు మేము వెనుకగా పుంతలాంటి దారిని నడిచి ఆ వూరు చేరాం. వూళ్లో అడుగు పెట్టామో లేదో "అదిగో పార్వతమ్మగారు వచ్చేశారు" అన్నాయి కొన్ని కంఠాలు. ఎలక్ట్రిసిటీ లేదా వూర్లో. వీధి స్తంభం దీపాలు, వెలుగు, ఇళ్ళలో కిటికీలలోంచి, గుమ్మాలలోంచి వీధిలోపడే దీపాల వెలుగు ఆధారం తిరిగే జనానికి. ఒక లాంతరు స్తంభందగ్గరకు వెళ్ళేసరికి ఆ వెలుతురులో పాతికమందిదాకా వుంటార పాటకపు జనం. ఆమెను చూసి దణ్ణ పెట్టారు. మమ్మల్ని చూసి దూరంగా తప్పుకున్నారు.

"ఇదంతా వాళ్ళ ముఠా కాబోలు ఈమె నాయకురాలన్న మాట!" అన్నాడ మురళీ. వాళ్ళ ముఖ కవళికల జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తున్నాడు.

మమ్మల్ని ఆమె ఒక యింటి వద్దకి తీసుకు వెళ్ళి "బాబుగారూ! వీరికి మ యింట్లో భోజనం, బస ఏర్పాటు చెయ్యాలి మీరు" అని పిలిచిందామె.

"ఎవరూ?" అంటూ లోపలినుం ఒక వృద్ధు బైటకు వచ్చాడు లాంతరుతో

"నేను పార్వతిని బాబుగారు. మన

ేవాలయం కడుతున్నాం అని తెలిసి హద్దామని వచ్చారు. ఈ రాత్రికి ఇక్కడ ఫుంటారు'' అంది ఆమె.

''అయ్యో! దానికేమమ్మా'' అని ఆమెతో అని 'రండి లోపలికి' అని పమ్మల్నాహ్వానించాడు వృద్ధు.

ఆయన ననుమానాస్పదమైన దృష్టితో మాస్తున్నాం.

''భోజనం చేద్దురుగాని లేవండి'' అన్నాడాయన.

ఆకలిగా లేదన్నాం.

నాలుగు అరటిపళ్లు వారి పెరట్లో పండినవని యిచ్చాడు. మేం బయలుదేరే ముందు బిస్కెట్ల పాకెట్ ఒకటి కొని తీసుకువెళ్ళాం, అవి, అరటిపళ్లు తిన్నాం. మంచినీళ్లు నూతిదగ్గర తోడుకుని త్రాగాం. పయ్యి చూస్తామనే మిషతో.

వీరందరు ఆమెతో లాలూచీ అయి వుండాలి. లేకపోతే అపరిచితులైన యిద్దరికి భోజన, వసతి సౌకర్యాలకు ఒప్పుకుంటారా? అందుచేత వాళ్ళు ఏదిపెట్టినా తినకూడదని నిశ్చయించుకున్నాం.

వీధి అరుగుమీద రెండు మడత మంచాలు వేసి, పక్కలు వేశారు. మేం పడుకున్నాం. నాకు కునుకుపట్టే సమయంలో ఎవ్వరో తట్టినట్లై ఉలిక్కిపడి, ఖంగారుగా లేచాను ఎవరో అని.

''ఉష్. గట్టిగా మాట్లాడకు. నిద్ర పోడానికి కాదు మనం వచ్చింది. పద, అలాగ వెళ్లివద్దాం'' అన్నాడు మురళి. వెంటనే యిద్దరం నవ్వడికాకుండా బైలు దేరాం.

కృష్ణపక్ష నవమి వెన్నెల మాకు సహకారి అయింది.

ఊరంతా కలిపి రెండువందల గడప వుంటుంది. అయిదారు పెద్దమేడ లున్నాయి. కొన్ని పెంకుటిళ్లు, కొన్ని పూరిళ్ళు వున్నాయి. వీధులన్నీ పరిశుభ్రంగా వున్నాయి. పెంటప్రోగు అన్నది మచ్చునకైనా లేదు.

ఊరికి మధ్యగా ఒక చెఱువు వుంది. దానికి పడమటిగా 20 గజాల దూరం వెళ్ళేసరికి ఇటుకల పోగులు, సున్నం పోగులు పోగులుగా వున్నాయి రోడ్డు ప్రక్కగా. అదిమొదలు పదిగజాలవరకు ఆ విధంగానే ఇటుకలు, సున్నంపోగులు కనబడ్డాయి రోడ్డు మరామత్తుకి కంకర గుట్టలు పోసివుండే పద్ధతిలో. కుడిచేతి వైపున వున్న సందులోకి మళ్లాం. ఆ మలుపులో వుండగానే ఎదర పెట్రొమేక్స్ లైట్ల కాంతి, ఆ వెలుగులో మనుష్యులు తిరుగుతున్నారు హడావిడిగా. శ్రీరామనవమి పందిళ్ల చూడ్డానికి వచ్చే జనంలాగ పిల్లపెద్దా యెంతోమంది వున్నారు, హుషారుగా కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. మగకూలీలు కావిళ్ళతో నీళ్ళుమోసి తెచ్చి అక్కడవున్న పెద్ద పెద్ద డ్రమ్ములలో పోస్తున్నారు. ఆడ

కూలీలు గమేళాలతో ఇటుకలు తెచ్చి గుట్టగా వేస్తున్నారు. వాటి వెనుక నాలుగు గజాల దూరంలో రాతి పునాదిపై ఇటుక గోడ కడుతున్నారు. గజంన్నర యెత్తున గోడలు లేచాయి.

"ఇదేమిటి?" అని ఒక ఆడకూలీని అడిగాడు మురళి.

"గుడి బాబూ" అంది ఆడకూలీ.

"పగలు కట్టక రాత్రివేళ కడుతున్నా రేం?" అన్నాడు.

"పగలూ కడతామండి. పగలు కట్టే వాళ్లు కొందరు. రాత్రిళ్లు కట్టేవాళ్లు కొందరు. రాత్రి పనివాళ్ళకు పగలు కుదరదండి" అంది.

"ఏయ్....ఇటిక కావాలి" మేస్త్రీల కేకతో ఆ మనిషి వెళ్లిపోయింది.

రెండు గంటలవరకు తిరిగి బస చేరు కున్నాం. 5 గంటలవరకు నిద్రపోయాం.

"ఏం బాబూ, బాగా నిద్రపట్టిందా?" కుశలప్రశ్న వేశాడు యింటివృద్ధు.

"బాగానే నిద్రపోయాం" అన్నాం.

అక్కడనుండి మొదటి బస్సు 7½ గంటలకని చెప్పారు ఆయన.

మేం బయలుదేరాం. మమ్మల్ని సాగ నంపడానికి దేవాలయం కడుతున్న స్థలం వరకు వచ్చాడు. అప్పటికి 6 గంటలైంది. ఊరువారంతా అక్కడ వున్న ట్లున్నారు!

రాత్రి పనివాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు. పగటి పనివాళ్ళు యింకా వచ్చేవేళ కాలేదు. కిటికీలు, గుమ్మాలు ఎత్తి, ఆ ఎత్తుకి గోడలు కట్టడం అయింది అప్పటికి.

ఇంతలో మనింటికి వచ్చిన ఆమె "బాబూ, బస సదుపాయంగా వుందా?" అని పలకరించింది.

"బాగానే వుం"దన్నాం.

ఇక, అక్కడ చేరినవాళ్ళు, మాకు బసయిచ్చిన ముసలాయన పార్వతమ్మగారి గురించి చెప్పిన మాటలు చెప్పలేం అనుకో. అక్కడివారందరికీ ఆమె అంటే యెంతో గౌరవంట. ఆమెను ఒక దేవ తగా చూస్తున్నారు. అందరూ ఆమెకు నమస్కరిస్తున్నారు.

"ఈమె కారణ జన్మురాలండి. దేవా లయం కట్టించడానికి పుట్టారు" అన్నారు కొందరు.

"ఆ దైవమే యీ రూపంలో వచ్చి తనకు ఆలయం కట్టించుకుంటున్నాడు" అన్నారు కొందరు.

"ఈమెకు జన్మ రాహిత్యమే" అన్నారు కొందరు.

"ఎంత కార్యదీక్ష! ఈ ఊళ్ళో దేవాలయం వుంటుందని యెవ్వరమైనా అనుకున్నామా?" అన్నారు కొందరు.

"ఏమిటో .... నేనేదో చేస్తున్నానని మీరంతా అంటున్నారు. మీలో ఏ ఒక్కరు నా ప్రయత్నంలో ఏకీభవించకపోయినా నేనేం చెయ్యలేను. ఆ దైవం మీలో

ప్రవేశించి మిమ్మల్ని పనికి ప్రేరేపించారు. అంతే'' అంది మనింటికి వచ్చిన పార్వతమ్మగారు.

ఇంతలో బిలబిల్లాడుతూ పనివాళ్లు వచ్చారు. నాకు ఆశ్చర్యం వేసింది. ఉదయం అరగంట ఆలస్యంగా అంటే 8 గంటలకు పనిలోనికి వచ్చి అరగంట ముందు అనగా 11½ గంటలకే యింటికి వెళ్ళిపోడం; ఆ విధంగానే మధ్యాహ్నం 2½ కి పని ప్రారంభించి 5½ గంటలకే పని మానెయ్యడం చేస్తూంటారు పనివాళ్లు. ముందుగా 7½ గంటలకు ఆడ కూలీలు వస్తారు. పోనీ వచ్చినవాళ్ళు ఇటుక మొయ్యడం, పనిసామాన్లు తెచ్చి అక్కడ పెట్టడం వంటివి చెయ్యరు. కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటూంటారు. 8 గంటలకు సీనియారిటీ ప్రకారం పెద్దకూలీలు, మేస్త్రీలు వస్తారు. అంతేకాని, పెందరాడే రావడం అనేది సృష్టి పుట్టాక యెరుగం. అదే ప్రశ్న వచ్చిన పనివారి నడిగాం. 6½ కే వచ్చిన వాళ్ళని చూసి....వాళ్ళు నవ్వుకున్నారు.

''మరొకచోట అయితే మీరన్నట్లే నండి. ఇది దేవుని పని. పైగా ఈ పార్వతమ్మగారు చేయిస్తున్న పని. అటువంటి మోసం పని చెయ్యడానికి మనస్సులు ఒప్పవు. ఈ అమ్మగారు ఈ పనికోసం తంటాలు పడుతున్నారు. ఎన్నెన్ని ఊళ్లు వెళ్లారో లెక్కలేదు. ఎంతో డబ్బు తెచ్చారు.

ఈ పనికి శంకుస్థాపన జరిగింది మొదలు యింతవరకు మేం వచ్చేసరికి యీ అమ్మగారు సిద్ధంగా యిక్కడ వుండని రోజు లేదు. మరీ పొరుగూళ్లలో వుండిపోతే తప్ప. ఊళ్ళోవుంటే ఇక్కడ వున్నారన్నమాటే. ఆవిడ పట్టుదల చూస్తుంటే మాకు ఆశ్చర్యంగా వుంటుందండి. భక్తిగా అనిపిస్తుంది'' అన్నారు మేస్త్రీలు.

పనివాళ్ళంతా పార్వతమ్మగారికి దణ్ణం పెట్టి పనిలో నిమగ్నులయారు.

''ఏదో అమాయకులు.'' చిరునవ్వుతో అంది ఆమె వాళ్లవంక చూస్తూ.

ఆమెను అంతవరకు అనుమానిస్తూనే వచ్చాం. వీరంతా ఆమె ముఠా అని నిర్ణయించుకున్నాం. కాని, శరవేగాన్ని జరుగుతున్న ఆలయం కట్టు పని, రాసులుగా వచ్చిపడుతున్న సామగ్రిని చూసిన తరువాత మా అనుమానం పటాపంచలైంది.

బరంపురం పట్టుపంచ కట్టుకుని, నుదుట విభూతి పెట్టుకుని, స్నానంచేసిన తడితలతో వున్న ఆమెను చూడగానే ఆ క్షణంలో ఎంతో పవిత్రభావం కలిగింది.

''ఇంతటి మహత్కార్యానికి చందాలకంటూ బయలుదేరిన వ్యక్తి ఈమె ఒక్కర్తేనండి. మే మెవ్వరం నయాపైస తేలేదు. ఆ పనికి ఆమె నడుం

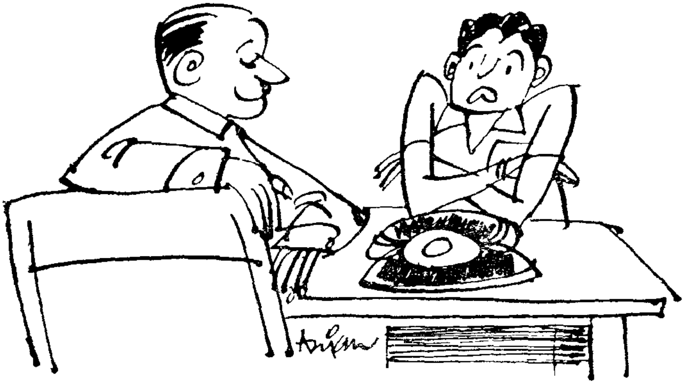

— ఇప్పుడు రెండు వేలిస్తానన్సార్! ఉద్యోగంలో చేరిం తర్వాత నెలనెలా కోస్తా ..

కట్టింది. ఏడెనిమిదివేలవరకు సొమ్ము రొక్కరూపంలో తెచ్చారు. ఉచితంగా వచ్చిన సామగ్రి వేరే. ఈ పుణ్యం అంతా ఆమెదేనండి'' అన్నాడు మాకు బసయిచ్చిన వృద్ధు.

అక్కడకు వెళ్ళింది మొదలు తిరుగు ప్రయాణం ఆయేవరకు పిన్న, పెద్ద; స్త్రీలు, పురుషులు; పేదలు, ధనికులు; ఆఖరికి ఆలయం కట్టే పనివాళ్ళు అంతా ఒక్కటే విధంగా ఆమెను గురించి చెప్పడం ఆమెపట్ల అచంచలమైన భక్తి గౌరవాలు ప్రదర్శించడం మమ్మల్ని ఆశ్చర్య, సంభ్రమాలలో ముంచెత్తింది. మా మనస్సులు ఆమె యెడ భక్తి భావంతోనిండి పోయాయి.

''అమ్మా, 'రాణీపేట' లో దేవాలయ పునర్నిర్మాణం చేస్తున్నా మంటూ ఒక

ఆమె చందాలు వసూలు చేస్తున్నార అదంతా అబద్ధం. ఎవ్వరూ చం లివ్వద్దు'' అని పత్రికలో ప్రకటించార అది పడిన పది రోజులలోనే మీ రావడంవల్ల మేమంతా అనుమానా లోనయాం. ఈ మురళి నా మిత్రుడ పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరు. నేనన్నట్లు జమీ దారు కాదు. ఇక్కడ దేవాలయ నిర్మాణం సక్రమంగా, ఎంతో శ్ర సక్తులతో, శరవేగాన్ని జరుగుతుండడ దానికి మీ కృషి; మీకు లభిస్తున్న ప్రజల సహకారం గౌరవం మమ్మల శ్చర్య చకితుల్ని చేసింది. మిమ్మ అనుమానించే పరిస్థితికి లోనైనంద చాలా విచారిస్తున్నాం. క్షమార్పణ కో కుంటున్నాం'' అన్నాను.

''మీరంత బాధ పడ్డావికేం లేదు ''

రకాల విరాళాలతో విసిగి పోతున్నాం'' అని కొందరు; ''వెళ్ళవమ్మా. గుడిలేదు, గోదారీలేదు. ఇదొక రకం ముష్టి'' అనే వారు కొందరు; ఈ విధంగా ఎన్నెన్ని విధాలుగానో అంటూంటారు నేను చందాలకు వెళ్ళి నప్పుడు. ఇచ్చినవాళ్ళు ఇచ్చారు. దూషణ, భూషణ, తిరస్కారములు శరీరానికేగాని ఆత్మకు అంటవుకదా అనే తృప్తి నాకు. ఒక పని చేసేటప్పుడు అనేకములైన కష్టాలకు. నిష్టూరాలకు సిద్ధపడక తప్పదు బాబూ.

''మీరు నన్ననుమానించడంలోనూ తప్పులేదు. అటువంటి వాళ్లు కొంద రుండబట్టి అందరినీ అనుమానించవలసి వస్తుంది ఉదాహరణకు కూరలవాళ్ళని చూడండి. కొందరు న్యాయంగా అమ్ముతారు. కొందరు తాడు మెలికవేసి, త్రాసువాతో. తక్కువ రాళ్లువేసి తూస్తారు. ఈ రెండవరకం వాళ్ళవల్ల న్యాయంగా అమ్మేవాళ్ళని మెలికలేదుకదా? దారివా సుందా? రాళ్లు చూపించు? అంటాం. మరేం చేయ్యం? ఎవరెట్టి వాళ్ళో యెలాగ తెలుస్తుంది? పేపర్లో పడ్డవార్త నాకు తెలియదనుకోండి. మీరంత బాధ పడ వలసినదికేం లేదు. మనం సామాన్య మానవులం. దేవతలముకాము విషయాలన్నీ తెలుసుకోగలగడానికి.

మీ యింటో మీ అక్కగారు, మీ సతీమణి ఎంతో నన్ను ఆదరించారు. ఎండలో వచ్చిన నన్ను చల్లని నీళ్ళతో సేదతీర్చారు. హాయిగా భోజనం చేశాను మీయింటో, వారి నడిగానని చెప్పండి'' అన్నారామె.

ఆమెకు కోపం రాకపోగా సోదాహరణగా మేము తన నవమానించడంలో తప్పులేదని చెప్పి, మమ్మల్నెంతో గౌరవ దృష్టితో చూపిన ఆమె లోకోత్తరచారిత్ర అనిపించింది. ఎందుకైనా వుంటాయని పాతిక రూపాయలు జేబులో పెట్టుకు వెళ్లాను. ఆ పాతికరూపాయలూ ఆమె చేతిలో వుంచి పాదాభివందనం చేశాను. మురళీ వద్ద పదిరూపాయలున్నాయి. అతడూ ఆ విధంగానే చేశాడు.

''బాబూ! నాకు నమస్కారం చేస్తున్నారా? అదంతా దైవకృపగాని నాదేం లేదు' అన్నదామె. ఆమె కంఠం రుద్ధమైంది.

ఆమె కళ్లు చెమర్చాయి.

మేం యెక్కవలసిన బస్సు వెళ్ళిపోయింది. ఖాళీగా వెడుతున్న టాక్సీని పిలిచి అందులో వచ్చాం.'' చెప్పడం ముగించాడు రావు.

సంభ్రమాశ్చర్యాలలో మునిగిపోయిన నేను, మరదలూ తమ్ముడు రావు ఆఫీసుకి వెళ్ళడం గమనించనేలేదు.